

L'univers concentracionari nazi.

Treballs forçats, holocaust jueu i republicans espanyols

Activitat d'aprenentatge per a la matèria d'Història del Món Contemporani (1er Batxillerat)

2a Part: Els camps de concentració del nazisme

Activitat dirigida a l'aula.

(sessió d'una hora)

Aquesta activitat ha estat pensada per fer-se a l'aula, dirigida pel professorat. Cal preveure un sessió d'una hora i disposar de pantalla i ordinador connectat a internet.

Recomanem començar recollint i comentant les activitats de la 1a part realitzades a casa.

1er. Vegeu el documental [Espanòles en Mauthausen](#) (20 min.)

2on. Llegiu el text següent, que resumeix la història dels camps nacionalsocialistes. Feu-ne una lectura individual i reposada¹. En acabar, pregunteu els dubtes que pugueu tenir al vostre professor:

Els camps nazis

El nazisme va crear una sèrie d'instal·lacions de detenció per empresonar i eliminar als "enemics de l'estat." La

majoria dels presoners en els primers camps de concentració era comunistes alemanys, socialistes, social demòcrates, romes (gitanos), testimonis de Jehovà, homosexuals, clergues cristians, i persones acusades de comportament "asocial" o anormal.

Després de l'annexió d'Àustria al març de 1938, els nazis van arrestar jueus alemanys i austríacs i els van empresonar en els camps de Dachau, Buchenwald, i Sachsenhausen, a Alemanya. Després dels pogroms de *la nit dels vidres trencats* del novembre de 1938, els nazis van dur a terme arrestos massius d'homes jueus i els van empresonar en camps per períodes breus.

Equips especials de les SS anomenats "Unitats de la calavera" (Totenkopfverbände) vigilaven els camps, i competien entre ells en crueltat. Durant la Segona Guerra Mundial, metges nazis feien experiments sobre els presoners d'alguns camps. Sota l'impacte de la guerra, el sistema de camps nazis va créixer ràpidament. Després de la invasió alemanya de Polònia al setembre de 1939, els nazis van obrir camps de treballs forçats on milers de presoners van morir d'esgotament i fam. Amb la caiguda de França, hi van ser deportats els republicans espanyols exiliats.

Després de la invasió alemanya de la Unió Soviètica al juny 1941, els nazis van augmentar el nombre de camps de presoners de guerra. Milers de presoners de guerra soviètics van ser afusellats o gasejats.

Per facilitar la "Solució Final" (el genocidi dels jueus), els nazis van obrir camps d'extermini a Polònia. Chelmno, el primer camp d'extermini, va obrir al desembre de 1941. Aquí els jueus i romes van ser gasejats en camions. El 1942, els nazis van obrir Belzec, Sobibor, i Treblinka per assassinar sistemàticament als jueus del Govern General (el territori a l'interior de la Polònia ocupada).

Els nazis van construir cambres de gas per augmentar l'eficiència del procés i per fer-lo més impersonal per als botxins. A Auschwitz, el camp d'extermini de Birkenau tenia quatre cambres de gas. S'hi van gasejar fins a vuit mil jueus diaris.

Els jueus en els territoris ocupats pels nazis eren sovint primer deportats a camps provisionals, com Westerbork a Holanda, o Drancy a França. Els camps provisionals eren usualment la última parada abans d'un camp d'extermini.

Sota la direcció de les SS, els alemanys van matar més de tres milions de jueus en els camps d'extermini de la Polònia ocupada.

(font: [USHMM](#) -adaptat-)

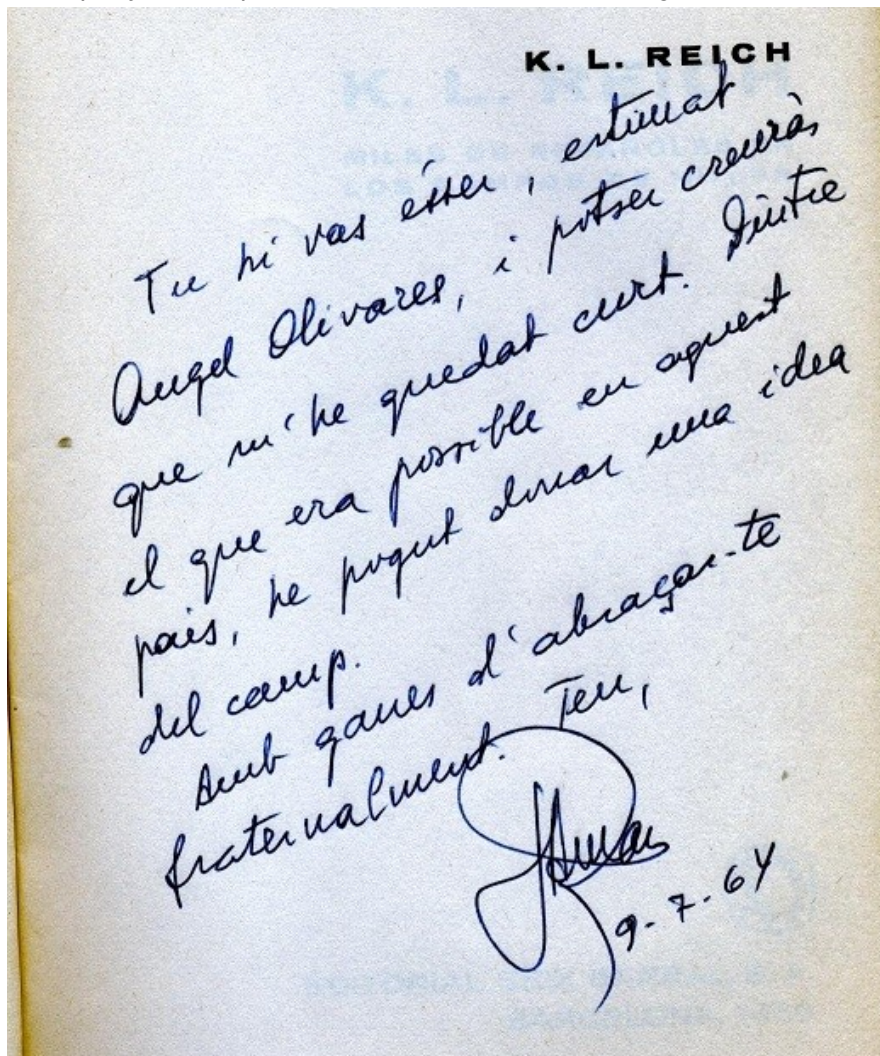
¹ Es recomana imprimir i repartir aquest text a cada alumne.

3r: Un tema important per als supervivents dels camps nazis va ser la dificultat d'explicar l'Holocaust.

L'escriptor italià jueu, Primo Levi, supervivent del camp d'extermini d'Auschwitz, va explicar que tenia sempre un malson:

"Somiava que tornava, que em reunia amb la família i ho explicava, però no m'escoltaven. La persona que tenia al davant no m'escoltava, feia mitja volta i marxava. Al camp vaig explicar el somni als amics i em van dir: «A nosaltres ens passa el mateix»".

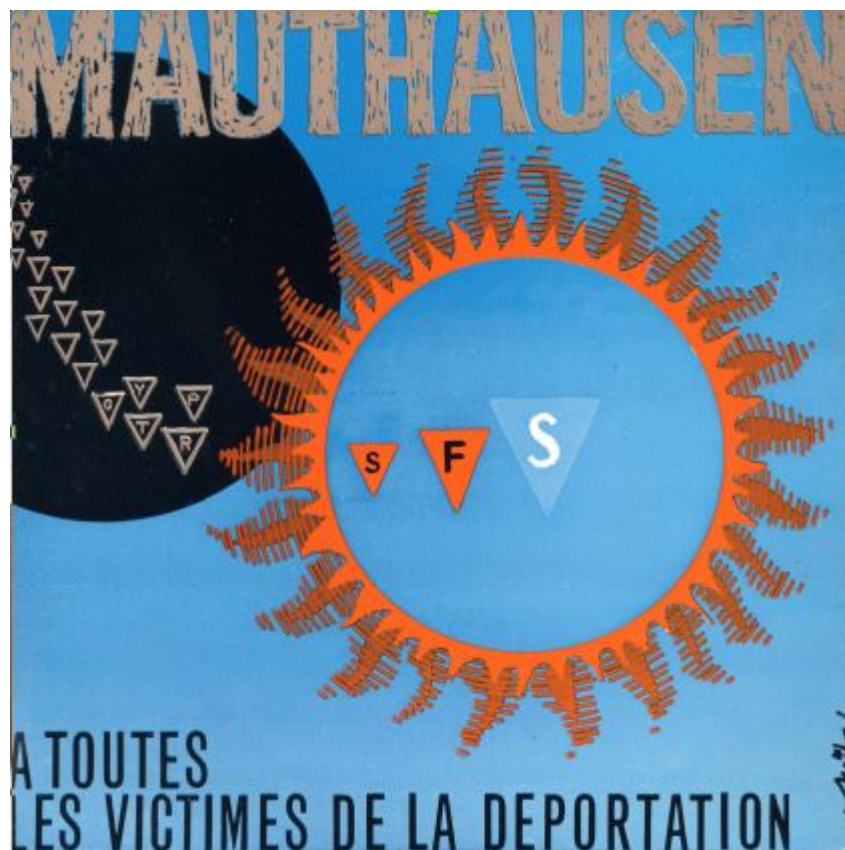
I l'escriptor manresà Joaquim Amat-Piniella, supervivent de Mauthausen i autor de l'obra cabdal *K.L.Reich*, escrivia aquestes paraules de dedicatòria del seu llibre al seu company de deportació, el terrassenc Àngel Olivares:

K. L. REICH
Tu hi vas ésser, enterrat
Àngel Olivares, i potsse créixer,
que m'he quedat curt. Dintre
el que era possible en aquest
país, he pogut donar una idea
del camp.
Amb ganes d'abraçar-te
fraternament. Teu,
[Signature]
9-7-64

Debat amb els teus companys i el teu professor aquest fet. Es pot explicar l'Holocaust? Es pot entendre?

5e. Conclou la sessió d'avui escoltant la cançó *Retornarem*, composta el dia de l'alliberament de Mauthausen (5-5-1945) pel deportat català Ricard Garriga (presoner nº 5972) i interpretada pel també deportat català Joan Vilató (nº3829).

Caràtula del disc que inclou aquesta cançó. Fou editat per la FEDIP (Federació Espanyola de Deportats i internats Polítics) a França el 1965³.

3 Cortesia de Véronique Salou-Olivares, filla d'Àngel Olivares